

NATIJAGA YO`NALTIRILGAN UZLUKSIZ TA`LIMNI JORIY ETISH TENDENSIYALARI

Jumanov A.A.

*“Professional ta`lim” kafedrası katta-o`qituvchi PhD,
“Toshkent irrigatsiya va qishloq xo`jaligini
mexanizatsiyalash muhandislari instituti” Milliy tadqiqot universiteti.*

Isamidinova Z. G`.

*“Professional ta`lim” yo`nalishi 3-kurs talabasi,
“Toshkent irrigatsiya va qishloq xo`jaligini
mexanizatsiyalash muhandislari instituti” Milliy tadqiqot universiteti.*

**Tayanch so`zlar:** uzluksiz ta`lim, intellectual rivojlanish, qobiliyatlarni uyg`otish, innovatsion usul, analitik fikr, kreativlik, texnologiya, Bireysel ta`lim, konsultativ yondashuv, tendensiya.

Ключевые слова: непрерывное образование, интеллектуальное развитие, пробуждение способностей, инновационный метод, аналитическое мышление, творчество, технология, индивидуальное обучение, консультативный подход, тренд.

Key words: continuous education, intellectual development, awakening of abilities, innovative method, analytical thought, creativity, technology, individual education, consultative approach, trend.

Uzluksiz ta`limni yo`naltirish uchun salmog`I va korxonalar, oily o`quv yurtlari, axborot texnologiyalari va innavatsion usullar bilan ta`minlash, talabalarga mustaqil ishlash, qo`llab – quvvatlash, mostlashtirilgan dasturlar va loyihalar orqali butunlay tajriba olish imkoniyatini berish lozim. Uzluksiz ta`lim muassasalari, yangi menejment texnologiyalari, yangi kasblarni o`rganish va rivojlantirish sohasidagi ilmiy – tadqiqot ishlarini amalga oshirish, shuningdek o`quvchilar va o`qituvchilar uchun mutaxassislar tomonidan ta`minlash muhimdir.

Uzluksiz ta`lim tizimi, faol o`rganish bo`yicha tartib va tadbirlarni rag`batlantiradi. Insonning hayotiy va intellectual rivojlanishiga ko`mal qiladi va mustaqil fikrlash, muammolariga yechish, ijod va yaratish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Bu tizim, insonni jamiyat a`zo bo`lib, huquq va erkinliklarini himoya qilishda ham muhim ro`l o`ynaydi.

Uzluksiz ta'limni joriy etish tendensiyalari o'zgaruvchan va ko'p tomondan qarama-qarshi bo'lishi mumkin. Bu tendensiyalar quyidagilardan iborat bo'lishi mumkin:

1. Teknologiya foydalanish: Uzluksiz ta'lim sohasida texnologik vositalardan (masalan, internet, kompyuterlar, mobil qurilmalar) foydalanishning o'sish tendensiyasi mavjud. Bu, talabalar uchun onlayn darsliklarga, interaktiv darslarga va boshqa texnologik imkoniyatlarga kirish imkonini yaratadi.

2. Bireysel ta'lim: Har bir talabaning o'zining o'zlashtirilgan ta'lim yo'nalishlariga e'tibor berishga imkon beruvchi texnologik platformalar va dasturlar o'sayotganligi bilan birga, talabalarning bireysel ta'lim yo'nalishlarini tanlash va o'rganishga imkon beruvchi resurslar va dasturlar kengaymoqda.

3. Ishbilarmonlik va amaliyotga yo'naltirish: Uzluksiz ta'limning o'sishi bilan birga, ishbilarmonlik va amaliyotga yo'naltirishning muhimligi kuchaymoqda. Talabalarning amaliyotga yo'naltirish uchun masofaviy dasturlar, onlayn laboratoriyalar va boshqa amaliyotga yo'naltirish vositalaridan foydalanishlari o'smoqda.

4. Konsultativ yondashuv: Uzluksiz ta'limning o'sishi bilan birga, konsultativ yondashuvning muhimligi ham kuchaymoqda. Talabalarga masofaviy yondashuv, onlayn mentorlik va boshqa konsultativ xizmatlardan foydalanishlari o'smoqda. Bu tendensiyalar uzluksiz ta'lim sohasidagi rivojlanishni ko'rsatadi va yangi imkoniyatlarni talabalarga taqdim etadi. [1]

Joriy etish tendensiyalari o'zgaruvchan bo'lib, har bir o'quvchining o'ziga xos, shaxsiy ta'lim usullarini tanlashiga imkon beradi. Biroq, umumiy joriy etish tendensiyalari quyidagilardir:

1. Teknologiyalarning integratsiyasi: Teknologiyalar o'quv jarayonini yanada sodda va samarali qilish uchun keng qo'llanilmoqda. Virtual darslar, onlayn ta'lim platformalari va boshqa texnologiyalar o'quvchilarga yangi imkoniyatlar ochadi.

2. Shaxsiy ta'lim: O'quvchilar o'zlarining o'rganish usullarini tanlash va o'zlariga mos ta'lim yo'nalishini belgilashda ko'proq muvaffaqiyat qilishlari uchun ko'maklashuvchi shaxsiy ta'lim modellari ko'paymoqda.

3. Amaliyotga asoslangan ta'lim: Teoritik bilimlarni amaliyotga o'tkazish va o'quvchilarga amaliy ko'nikmalar o'rgatishga katta e'tibor berilmoqda. Bu, o'quvchilarning bilimlarini amaliyotda muvaffaqiyatli qo'llashiga yordam beradi.

4. Joriy etishning global yondashuvlari: O'quvchilar dunyoning boshqa mamlakatlaridagi o'quv tajribalaridan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Global joriy etish orqali o'quvchilar global muammolarga yechim topish va dunyoqarashi bo'lmasdan o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladi.

5. Kreativlik va innovatsiya: O'quvchilarni kreativlikni rivojlantirish va innovatsion yechimlar topishga ko'maklashuvchi usullar bilan ta'lim berishga

katta e'tibor berilmoqda. Bu, o'quvchilarning yangi yechimlar va yaratuvchi hal qilishlar yaratishda muvaffaqiyatli bo'lmasini ta'minlaydi.[2]

Uzluksiz ta'limni joriy etish uchun quyidagi jarayonlarni o'tkazish lozim:

1. Talabalarni Mustaqil O'rganish: Talabalarga o'zishlari va o'quv materiallarini mustaqil o'rganishlari uchun imkoniyatlar berish kerak. Bu ularning analitik fikrni rivojlantirish va o'zlashtirilgan bilimlarga ega bo'lishi uchun muhimdir.

2. O'qituvchilarning Yaratuvchanligini Rag'batlantirish: O'qituvchilar uchun tashqi dasturlar, seminarlar, treninglar orqali yangi o'qitish usullari va texnologiyalari bilan tanishtirish lozim. Ular ham mustaqil o'rganish va yangiliklarni qabul qilishga tayyor bo'lishi kerak.

3. Yangiliklarni Integratsiya Qilish: Uzluksiz ta'lim prinsiplarini darslarda amalga oshirish va o'qituvchilar bilan birgalikda yangi tajribalarni integratsiya qilish zarurdir. Online ta'limning ham oldini olish, dasturlarning interaktivligini oshirish, o'quvchi-mudir munosabatlari va o'qituvchi-o'quvchi munosabatlari muhim ahamiyatga ega.

4. Ma'lumot Texnologiyalarini Qo'llash: IT usullari va ma'lumot texnologiyalari, virtual darsliklar, online platformalar va dasturlar o'quv jarayonini yanada samarali qilishda foydali bo'ladi. Elektron kutubxonalar, interaktiv darslik materiyallari, darslik video rollar yordamida o'quv jarayonini yanada qiziqarli qilish mumkin.

5. Monitoring va Baholash: O'quv natijalarini ko'rsatish, o'quv yoki darslik jarayonidagi muammoni tahlil qilish, yangi o'qituvchi va o'qituvchilar uchun dasturlar tuzishda yordam berish uchun monitoring va baholash tizimlari ni yaratish lozim.

6. Oliy ta'lim muassasalarining innovatsion yondashuvi: Oliy ta'lim muassasalarining o'zlariga xos innovatsion yondashuvlar va loyihalar tuzish, talabalarning kasblarini yanada rivojlantirish, xalqaro ta'lim sohasidagi yangiliklarni qabul qilish va ularga mos keluvchi jarayonlarni boshqarish muhimdir.[3]

Uzluksiz ta'limni joriy etishda yuqori sifatli o'quv materiallari, interaktiv darsliklar, yangi o'qitish usullari va talabalarni o'zlashtirish imkoniyatlari keng jihatdan muhimdir. Bu jarayon talabalarning ma'rifatini rivojlantirish, ularni jamiyatda muvaffaqiyatli bo'lib turishiga ko'mak beradi.[4]

Uzluksiz ta'lim - o'zaro mantiqiy izchillik asosida bog'langan hamda soddadan murakkabga qarab rivojlanib boruvchi va birbirini taqozo etuvchi bosqichlardan iborat yaxlit ta'lim tizimi. O'zbekiston Respublikasida kadrlar tayyorlash tizimining asosi, ta'lim sohasida davlat siyosatining asosiy tamoyillaridan biri. 1997-yil 29 avgustda qabul qilingan «Ta'lim to'g'risida»gi O'zbekiston Respublikasi qonuni va Kadrlar tayyorlash milliy dasturida alohida

tamoyil sifatida qayd etilgan. Uzlüksiz ta'lim milliy modelning asosiy tarkibiy qismlaridan biri qarang ta'lim milliy ta'limi O'zbekiston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotini ta'minlovchi, shaxs, jamiyat va davlatning iqtisodiy, ijtimoiy, ilmiy texnikaviy va madaniy ehtiyojlarini qondiruvchi ustuvor sohadir. Uzlüksiz ta'lim ijodkor, ijtimoiy faol, ma'naviy boy shaxs shakllanishi va yuqori malakali raqobatbardosh kadrlar tayyorlash uchun zarur shart-sharoitlar yaratadi. Uzlüksiz ta'lim tizimining faoliyat olib borishi davlat ta'lim standartlari asosida, turli darajalardagi ta'lim dasturlarining izchilligi asosida ta'minlanadi va maktabgacha ta'lim, umumiy o'rta ta'lim, o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi, oliy ta'lim, oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim, kadrlar malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash, maktabdan tashqari ta'limni o'z ichiga oladi.[5]

Uzlüksiz ta'limning faoliyat ko'rsatish tamoyillari quyidagilardan iborat: ta'limning ustuvorligi, uning rivojlanishining 1-darajali ahamiyatga ega ekanligi, bilim, ta'lim va yuksak intellektning nufuzi; ta'limning demokratlashuvi - ta'lim va tarbiya uslublarini tanlashda o'quv yurtlari mustaqilligining kengayishi, ta'limni boshqarishning davlat jamiyat tizimiga o'tilishi; ta'limning insonparvarlashuvi - inson qobiliyatlarining ochilishi va uning ta'limga bo'lgan turli tuman ehtiyojlarining qondirilishi, milliy va umumbashariy qadriyatlar ustuvorligining ta'minlanishi, inson, jamiyat va atrof muhit o'zaro munosabatlarining uyg'unlashuvi; ta'limning ijtimoiylashuvi - ta'lim oluvchilarda estetik boy dunyoqarashni hosil qilish, ularda yuksak ma'naviyat, madaniyat va ijodiy fikrlashni shakllantirish; ta'limning milliy yo'naltirilganligi - ta'limning milliy tarix, xalq an'analari va urf-odatlar bilan uzviy uyg'unligi, O'zbekiston xalqlarining madaniyatini saqlab qolish va boyitish, ta'limni milliy taraqqiyotning o'ta muhim omili sifatida e'tirof etish, boshqa xalqlarning tarixi va madaniyatini hurmatlash; ta'lim va tarbiyaning uzviy bog'liqligi, bu jarayonning har tomonlama kamol topgan insonni shakllantirishga yo'naltirilganligi; iqtidorli yoshlarni aniqlash, ularga ta'limning eng yuqori darajasida, izchil ravishda fundamental va maxsus bilim olishlari uchun shartsharoitlar yaratishdir. Uzlüksiz ta'lim ta'lim jarayonida samarali natijalarga erishish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar:

1. "Pedagogika nazariyasi va tarixi I qism". M.X.To'xtaxo'jayeva, S.Nishonova kitobi ilmiy va o'quv amaliy adabiyoti 4.06.2018-yil 118-192 bet.
2. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi 2000-2005-yillar 234-245 bet.
3. <https://www.google.com/search?q=chatgpt&oq=cha&aqs=chrome.1.69i57j0i433i512j0i131i433i512j0i433i512i650j0i131i433i51213j5.19441j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8 chatGPT 478-479 bet.>
4. <https://oefen.uz/uz/documents/referatlar/umumiy/pedagogika-fan-sifatida-pedagogikaning-ilmiy-tadqiqot-metodlari-yagona-pedagogik-jarayon-didaktika-ta-lim-nazariyasi-sifatida Pedagogika fan>

sifatida. Pedagogikaning ilmiy tadqiqot metodlari. Yagona pedagogik jarayon. Didaktika-ta'lim nazariyasi sifatida maqola 2021-yil 123-125 bet.

5. Maktabgacha ta'lim tizimida uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasini amaliyotga joriy etish texnologiyalari Ra'no Xamidovna Nosirova Maloxat Faxriddin qizi Turg'unova Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti «Maktabgacha ta'limi» kafedrasida o'qituvchisi maqolasi 2023-yil 10-11 bet.

6. Ismailova, Z. K., Baybaeva, M. X., Mustafayeva, D., & Jumanov, A. Development of entrepreneurial skills among students of technical institutions through innovative technologies. *Development*, 1, 1-2020.

7. Ismailova, Z. K., Raupova, S. A., & Jumanov, A. (2015). Information-psychological violence as a factor of social manipulation. *Young scientist*, (8), 800801.

8. Ismailova, Z. K., Maxsudov, P. M., Fayzullaev, R. H., Zhumanov, A. A., & Tuychiev, K. E. (2020). Designing the Process of Education and Training of Future Teachers on the Basis of Individual Principles. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(04).

9. Исмаилова, З. К., Раупова, Ш. А., & Жуманов, А. (2015). Информационно-психологическое насилие как фактор социального манипулирования. *Молодой ученый*, (8), 800-801

РЕЗЮМЕ

Uzluksiz ta'lim, ilmiy va nazariy bilimlarni o'z ichiga olgan, shuningdek amaliy mashg'ulotlarni ham o'z ichiga olgan, odamga butunlay foydali bilimlarni o'rgatishga qaratilgan tizimdir. Uzluksiz ta'lim, umumiy ma'rifat va qobiliyatni shakllantirish, fikr sohasini kengaytirish maqsadida tuzilgan. Bu tizimda o'quvchilarga tushunchalarni mustahkamlash, savol va muammolarga javob qidish, muammolarni yechish uchun analitik fikrni rivojlantirish, ijtimoiy madaniyat va qadriyatlarining o'rganilishi, ijod va fikrning rivojlantirishi, shaxsiy va jamiyatni rivojlantirishga xizmat qiladigan ta'limdir. Ushbu maqolada uzluksiz ta'limni rivojlantirish va insonni intellektual rivojlanishiga ko'mak qiluvchi va mustaqil fikrlashni kengaytirish maqsadida jamlangan ma'lumotlarni yoritib berishga xizmat qiladi.

РЕЗЮМЕ

Непрерывное образование – это система, включающая в себя научные и теоретические знания, а также практическую подготовку, направленную на обучение человека полностью полезным знаниям. Он создан с целью непрерывного образования, общего просвещения и формирования способностей, расширения поля мысли. В этой системе это образование, которое служит учащимся для укрепления концепций, поиска ответов на вопросы и проблемы, развития аналитического мышления для решения проблем, изучения социальной культуры и ценностей, развития творческих способностей и мышления, развития личности и общества. Данная статья служит для освещения информации, собранной с целью развития непрерывного образования и развития интеллектуального развития человека и расширения самостоятельного мышления.

SUMMARY

Continuing education is a system that includes scientific and theoretical knowledge, as well as practical training, aimed at teaching a person completely useful knowledge. It was created for the purpose of continuous education, general enlightenment and formation of abilities, expansion of the field of thought. In this system, it is an education that serves students to strengthen concepts, find answers to questions and problems, develop analytical thinking to solve problems, study of social culture and values, development of creativity and thought, personal and community development. This article serves to illuminate the information gathered for the purpose of development of continuous education and development of human intellectual development and expansion of independent thinking.